

Z OBSAHU

Prostřednice milostí, str. 4
Mimo Církev nelze rozumět Písmu, str. 7
Co hýbalo Evropou, str. 8
Poselství papeže, str. 14

Tradice Otců

Z homilií
svatého opata Bernarda
[1090–1153]

Maria je vznešená hvězda vyšlá z Jakuba, její paprsek osvětluje celý vesmír, její záře vysoko svítí na nebi, ba až do podsvětí proniká, ozařuje i zemi a hřeje více duši než tělo, podporuje ctnosti a ničí neřesti. Ona je ta nejjasnější a nejsvětlejší hvězda, zářící ctnostmi a svítící příkladem, a po zásluze byla vyvýšena nad toto velké a rozsáhlé moře.

Každý, kdo víš, že ve vlnobití tohoto světa se spíše zmitáme uprostřed bouří a větrů, než kráčíme po pevné zemi, nespouštěj oči z této zářící hvězdy, nechčeš-li, aby tě bouře pohltila. Oprou-li se do tebe vichry pokušení, narazíš-li na skaliska soužení, k hvězdě se dívej. Marii vzývej! Jsi-li zmitán vlnami pýchy nebo tíživosti nebo nactiurhačství nebo žárlivosti, k hvězdě se dívej. Marii vzývej! Otrásá-li loďkou tvé duše hněv, lakomství nebo svody těla, dívej se k Marii! Jsi-li poděšený velikostí svých hříchů, zmatený nečistým svědomím, přestrašený hrůzou před soudem a už už tě pohlcuje hlubina zármutku a propast zoufalství, mysl na Marii!

V nebezpečích, v úzkostech, v pochybnostech na Marii mysl, Marii vzývej! Stále ji měj na rtech, stále ji měj v srdci. Chceš-li, aby se za tebe přimlouvala, buď pamětliv příkladu, který dala svým životem. Následuješ-li ji, nezbloudíš, prosíš-li ji, neupadneš do zoufalství, myslíš-li na ni, nechybíš, drží-li tě, neklesneš, chrání-li tě, nemusíš se bát, vede-li tě, neunavíš se, je-li k tobě milostivá, dojdeš k cíli.

Maria a důstojnost ženy

K začátku mariánského měsíce

V měsíci květnu se zvláště obrácíme k Panně Marii, prokazujeme jí úctu, která jí právem náleží, a také ji víc než jindy prosíme o přímluvu a ochranu při našem putování slzavým údolím tohoto vezdejšího světa.

Podle biblické zprávy korunou stvoření světa byl člověk, Boží obraz, který je reprezentován nejprve mužem – Adamem (srov. Gn 2). Ale na počátku nového stvoření, a to bylo po prvotním pádu nutné, stojí žena – Maria z Nazareta. Její osobní čistota a svatost a její svobodná vůle přijmout a ztotožnit se s vůlí Boží otevřely Bohu dveře k naší záchraně. Díky jejímu *fiat* se Boží Syn mohl stát jedním z nás a „stvořit všechno nové“. A tak Matce Boží vděčíme za toto jedinečné prostřednictví spásy v Kristu, Božím i jejím Synu. Proto zpíváme o Panně Marii v jedné známé písni, že je po Bohu ta nejprvnější. Proto ji

ve Svatováclavském chorálu nazýváme (jistě analogicky) Matkou všemohoucí. A ve staroslavné písni *Jezu Kriste, štědrý kněže* si vyprošujeme znalost Krista od té, která ho znala i milovala nejvíce ze všech lidí.

Neposkvrněná panenská Matka je pro nás také klíčem k lepšímu pochopení důstojnosti ženy. Velikost mateřství – a zároveň velikost Bohu oddanému a zasvěcenému životu. To obojí se propojuje v nazaretské dívce, a tak každá žena může v Panně Marii nacházet jedinečný vzor i zdroj pro naplnění svého povolání. Říci ano životu, ano manželství a rodině, anebo říci ano ke službě a oběti pro druhé, pro Církev, pro Pána... Kolik to stojí odvahy, důvěry, pokory a lásky? A jak je nám tohoto právě dnes zapotřebí. Maria, Matko Boží a Neposkvrněná Panno, oroduj za nás.

fr. Pavel Mayer OP

ZPRÁVY

Kdo zachrání Pákistán před Talibanem?

Tato otázka je naléhavá zejména pro náboženské menšiny, křesťanské skupiny a katolické představitele i pro další občanské skupiny.

Aftab Mughal, ředitel organizace „Menšiny v Pákistánu“, upozornil, že poté, co Taliban převzal kontrolu nad údolím Svát a získal právní nárok prosazovat zde šariatické právo, rozšiřuje svou kontrolu na celou severovýchodní provincii. Situace pro neislámská náboženství je stále obtížnější, protože trpí diskriminací a násilím.

Peter Jacob, tajemník komise *Iustitia et Pax* pákistánské biskupské konference, řekl, že nemuslimské strany nekladou odpor šariatickému právu. Taliban přitom otevřeně prohlašuje, že chce šariatické právo rozšířit na celou zemi. Křesťanské rodiny prchají z údolí Svát a stovky neislámských škol musely zavřít. Duchovním řádům se vyhrožuje a postupuje se proti nim násilím.

Vláda nedokáže Taliban potírat. Řada politiků a úředníků ho naopak podporuje.

Fides

Foto: www.topnews.in

Kanonizace pěti blahoslavených

Dne 26. 4. za účasti přibližně 30 tisíc lidí sloužil Benedikt XVI. na náměstí svatého Petra mši svatou, během níž kanonizoval pět blahoslavených. Do seznamu svatých byli zapsáni Arcangelo Tadini, Bernardo Tolomei, Nuno de Santa Maria Alvares Pereira, Geltruda Comensoli a Kateřina Volpicelli. Jedná se vesměs o zakladatele řeholních kongregací, kteří sloužili potřebným na poli výchovy, katecheze, pohostinnosti a misijního poslání.

Benedikt XVI. mimo jiné řekl: „Rozmanité lidské a duchovní příběhy těchto nových světců nám vyjevují hloubku obnovy, kterou v srdci člověka působí tajemství Kristova zmrtvýchvstání; základní tajemství, které orientuje a řídí veškeré dějiny spásy. Právem nás proto Církev vyzývá, abychom upřeli své zraky na Vzkříšeného Krista, reálně přítomného ve svátosti eucharistie.“

Ra Vat

Srí Lanka: kněz raněn při pomoci uprchlíkům

Ředitel Charity v oblasti Vanni byl vážně raněn při bombovém útoku na kostel svatého Antonína ve Valignarmadamu. Přišel o nohu.

V kostele se ukryli civilisté před boji mezi vládními vojsky a vojáky Tamilských tygrů.

V malé oblasti „bezpečné zóny“ uvízly desítky tisíc civilistů; vzbouřenecká vojska je užívají jako lidské štíty.

Záchranná operace se snaží dostat lidi odtud, ale P. Vasanthaseelan zůstal na místě, aby pomáhal. Také další kněz, P. Pathinathan, byl raněn.

Zenit

Kontemplace umění jako kontakt s Bohem

EWTN a nadace *Primavera* vytvořily desetidílný seriál „Katolické malby“ (*Catholic canvas*). Je to cesta po dějinách spásy viděných prostřednictvím maleb Vatikánských muzeí.

Nadace *Primavera* usiluje o obnovu teologického umění v Církví. „Každé velké umělecké dílo je oknem mezi časem a věčností. Když se naučíme rozjímat umění, dostáváme se do kontaktu s Bohem, maličkou součástí Jeho slávy,“ říká její ředitel.

Vysílání seriálu začne v listopadu.

Zenit

Kniha o katolickém samizdatu

Nakladatelství Vyšehrad vydalo knihu Marty E. Holečkové „Cesty katolického samizdatu 80. let“. První část, „Církev a samizdat“, líčí obecně situaci Církev za normalizace a uvádí některé represivní zásahy. Hovoří o rozkvětu samizdatu v českých zemích a o zápase StB s nelegálními tiskovinami.

Druhá část, „Životopisná vyprávění“, zpracovává rozhovory s vypravěči, kteří pocházejí z pražského, brněnského a olomouckého okruhu. Autorka se zaměřuje na společenství lidí, kteří se podíleli na vzniku a šíření katolických samizdatů.

RC

ZPRÁVY

Konference OSN zneužita pro extrémistické projevy

Od 20. do 24. dubna 2009 se v Ženevě konala konference Durban II. Měla navázat na konferenci o rasismu v Durbanu, která se v tomto jihoafrickém městě konala v létě roku 2001. Na té se jednalo o otroctví jako fenoménu minulosti a kritika rasismu se soustředila především na stát Izrael. Už tehdy Spojené státy a Kanada zaujaly vůči její agendě jasný odstup.

Otroctví se stále rozšiřuje

Už v roce 2001 poukázali američtí politici na to, že na programu konference chybějí témata jako Taliban nebo otroctví v Súdánu. Bylo konstatováno, že rozšíření otroctví je v naší době větší než dříve (londýnská organizace *Anti-Slavery International* odhadla tehdejší počet otroků na 200 milionů). Otroctví kvete především v islámských zemích, kde jsou pracovníci z jiných zemí vykořisťováni jako bezprávní lidé. Dále, mimo jiné, narůstá fenomén mezinárodní prostituce jako obchodu se ženami a dětmi.

Postoj demokratických států

Letošní dubnová ženevská konference byla už od začátku poznamenána kritikou ze strany demokratických států: účast odmítly nejen Spojené státy a Kanada, ale také řada evropských států, konkrétně Německo, Itálie a Polsko. Naše delegace se na konferenci dostavila, ale poté, co – jako zlatý hřeb programu – vystoupil iránský prezident Ahmadínezád, zavelela k odchodu a zbylé země EU ji následovaly. Je otázkou, musela-li česká delegace čekat až do tohoto momentu, když bylo předem jasné, že jde o protiamerický a protizraelský podnik, zaměřený proti západní civilizaci a jejím hodnotám.

OSN přehlíží vážné problémy

I když demokratické země vyjádřily od konference jasný odstup, vyjádřila OSN potěšení z jejich výsledků, a uveřejnila obsáhlý závěrečný dokument, který tvrdí, že od durbanské konference nastal v otázce rasismu, xenofobie a otroctví velký pokrok. Současně ale přiznává, že od roku 2002 vzrostl počet obětí rasismu, nábožen-

ské (proč právě náboženské?) netolerance a násilí. Konkrétně mluví o islamofobii, antisemitismu a – což je nové – christianofobii. Nemluví ovšem o osobním vlastnictví otroků v Súdánu, Mauretánii, Saudské Arábii a dalších zemích, o otrocích na curkových plantážích ostrova Haqiti, o sexuálních otrokyních v jihovýchodní Asii a v Evropě, o otroctví v pracovních táborech zbytku komunistického bloku.

OSN v dokumentu připouští, že právo na svobodu názoru a svobodu slova je základem demokratické společnosti. Přitom ale právě mantra „rasismu a xenofobie“ zřetelně omezuje svobodu slova člověka v západní společnosti.

Mamutí velké konference OSN posledních let vyvolávají stále naléhavější otázku: proč se vynakládá tolik energie, času a peněz na setkání, jež se už pravidelně stávají polem působení extrémních ideologií a kde lidem zdravého rozumu a dobré vůle nezbyvá, než jen stále napravovat škody?

Pochybnosti o úloze OSN

Lze se obávat, že tato otázka zpochybňuje i úlohu samotné OSN. Už Alexander Solženicyn jasně řekl: „Není to organizace spojených národů, ale organizace spojených vlád, kde vedle sebe sedí vlády demokratických států a diktatur.“ Mají-li se stavět na stejnou rovinu reprezentace demokratických států, jež vzešly ze svobodných voleb, a reprezentace diktatur, vzniklé svévolí a násilím, je nemožné dospět ke konsensu o základních hodnotách vznikající globální společnosti.

Máme-li se vrátit k myšlenkovým kořenům, z nichž OSN vznikla, tedy především ke Všeobecné deklaraci lidských práv, musíme si uvědomit, že původně šlo o zajištění práv jednotlivce. Rovnost lidí v křesťanském pojetí je rovnost jednotlivců, nikoli kolektivů. Rovnost lidí je také rovnost jednotlivců: ne rovnost náboženských pojetí a etnických identit. Důstojnost člověka jako Božího obrazu je důstojností jednotlivce. Činí-li si kolektiv ideologický nárok na svobodu jednotlivce, je to pro křesťana nepřijatelné.

Radio Proglas

RC Monitor si můžete objednat na adrese: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz. Máte-li zájem o pravidelné zasílání zpráv e-mailem, můžete se zaregistrovat na internetových stránkách <http://res.claritatis.cz>.

Nigerie: vypálené kostely, zranění křesťané

Fanatičtí mladí muslimové vypálili o Velikonoční neděli tři kostely a zranili více než třicet křesťanů mačetami a kameny během průvodu. Čtyři extrémisté byli zatčeni. Stalo se to ve spolkovém státě Niger, kde se už osm let uplatňuje šariatické právo.

Katolická církev se i nadále pokouší o rozhovory s vládou a usiluje o lepší ochranu křesťanů.

Kathnet

Japonsko: působení salesiánů

Salesiáni japonské provincie svatého Františka Xaverského, který byl prvním evangelizátorem Japonska, zahájili od 1. dubna – japonského nového roku – nový program. V komunitě narůstají nová povolání. Salesiánská rodina sestává ze zasvěcených mužů a žen i z laiků.

Salesiáni se zvláště zaměřují na mládež, která v Japonsku často trpí osamělostí a zoufalstvím.

Letos slaví 75. výročí příchodu do Tokia; zde od začátku působí v Arakawě, jedné z nejhudších čtvrtí.

Fides

Dominikánská republika přijala protipotravný zákon

Poměrem 167 hlasů pro a 32 proti schválil parlament Dominikánské republiky článek 30 nové ústavy, který zakazuje interrupce. Norma stanoví – informuje agentura *Zenit* –, že právo na život je neporušitelné od početí do smrti a v žádném případě nelze vyhlásit nebo uplatnit rozsudek smrti.

RaVat

ZE ŽIVOTA CÍRKVE

Michelangelo Buonarroti: Pietà

Prostřednice milostí

Boží vůlí je, abychom měli vše skrze Marii (svatý Bernard z Clairvaux)

Jedním z nejmladších mariánských svátků je památka Panny Marie, prostřednice všech milostí, kterou do kalendáře zavedl papež Benedikt XV. Mariino prostřednictví se stalo v poslední době diskutovanou otázkou v souvislosti s iniciativami za vyhlášení tzv. pátého mariánského dogmatu. O Mariině prostřednictví navíc existují nejrůznější představy, které jsou často zkreslené a nepřesné. Je proto vhodné se nad podstatou této liturgické památky podrobněji zamyslet.

Maria, spolupracovnice na díle spásy

Spása a milost jsou výlučně Boží dary a člověk si je nemůže vynutit vlastními silami ani zasloužit. Bez aktivní účasti člověka však takové Boží dary nemohou dojít naplnění. Nikdo nemůže být spasen proti své vůli. Bůh ale nezůstává na tomto

prvním bodě a vede člověka k tomu, aby byl nejen svobodným příjemcem jeho darů, ale i aktivním spolupracovníkem na díle spásy. Vzpomeňme například Mojžíše, starozákonní proroky nebo Jana Křtitele. Panna Maria je takovou spolupracovnicí *par excellence*. V Písmu by se dala najít řada konkrétních výpovědí

o účasti lidí na Božím díle spásy. Protože nám teď jde o Pannu Marii, soustředíme se pouze na ni.

Zvláštní forma spolupráce – Boží mateřství

Nejdůležitějším a základním povoláním Marie je být matkou Božího Syna. To neobnáší pouze souhlas s vtělením a porod. Znamená to i dlouholetou péči a výchovu dítěte Ježíše. Bylo by chybou domnívat se, že Ježíš nepotřeboval mateřskou péči, výuku a výchovu. Taková představa by redukovala jeho lidskou přirozenost. Na formování lidské stránky Ježíšovy osobnosti měla Maria (a samozřejmě i Josef) obrovskou zásluhu.

ZE ŽIVOTA CÍRKVE

Tomáš Machula

Účastí na díle jejího Syna se na Marii viditelně naplňují Ježíšova slova o tom, že kdo chce být velký, ať je služebníkem všech (srv. Mt 20, 26-28).

To byla jejich zvláštní forma spolupráce s dílem vykoupění, ke kterému je Bůh vyvolil a posvětil. Jejich prostřednictvím „Ježíš prospíval na duchu i na těle“ (Lk 2, 52).

Mariino prostřednictví v Káně galilejské

Klasickým místem, kterým se ve vztahu k Panně Marii zabývají mnozí církevní otcové, je svatba v Káně (Jan 2, 1–12). Maria zde vystupuje jako zprostředkovatelka prvního Kristova zázraku. S důvěrou předkládá svému Synu nouzi bližních a vybízí je, aby „udělali vše, co jim on řekne“. Ježíš zde oslovuje Marii slovem „ženo“, což je jakýsi odkaz na protoevangelium: „Mezi tebe a ženu položím nepřátelství, i mezi sítě tvé a sítě její. Ono ti rozdrtí hlavu a ty jemu rozdrtíš patu“ (Gn 3, 15). Žena příslibená v protoevangeliumu je Maria, kterou církevní otcové nazývají *nová Eva*. Jedna se díky své neposlušnosti stala příčinou pádu, druhá svou poslušností naopak příčinou spásy: Panna, dřevo a smrt byly symboly naší porážky. Eva byla pannou, protože do té doby nepoznala muže. Strom byl dřevo, Adamův pád byla smrt. Avšak hle, opět Panna, dřevo a smrt, symboly porážky, se staly symboly vítězství. Neboť místo Evy je Maria. Místo dřeva poznání dobra a zla je dřevo kříže. A místo Adamovy smrti smrt Kristova (sv. Jan Zlatoústý).

Matka v řádu milosti

A skutečně, znovu tento titul „žena“ použije Ježíš pro svou matku pod křížem: „Ženo, hle, tvůj syn!“ (Jan 19, 26). V Janově osobě vidí církevní otcové celé lidstvo, kterému se Maria stává matkou v řádu milosti (srv. Lumen gentium 62). Papež tuto skutečnost vyjadřuje slovy: Maria se od začátku bezvýhradně darovala osobě a dílu svého syna, a musela tedy přenést tuto svou mateřskou oddanost hned od začátku také na církev. Po syno-

vě odchodu trvá její mateřství v církvi dál jako mateřské prostřednictví... Mateřské prostřednictví služebnice Páně dosáhlo vykupitelskou smrtí jejího Syna univerzálního rozměru, protože dílo vykoupění se vztahuje na všechny lidi (Redemptoris mater 40). A Koncil učí: Mariino mateřství v plánu milosti trvá neustále... až do věčného dovršení spásy všech vyvolených (Lumen gentium 62).

Účast na jediném Kristově prostřednictví

Písmo říká, že je pouze jediný prostředník mezi Bohem a lidmi: Ježíš Kristus (srv. 1 Tim 2, 5). To samozřejmě u mnoha lidí vzbuzuje otázky o oprávněnosti titulu „prostřednice“ pro Pannu Marii. Často se s tímto postojem setkáváme u mnohých nekatolických křesťanů, kteří se obávají oslabení nebo popření jedinečnosti Kristova vykupitelského díla. Kdybychom tvrdili, že jsou dva nebo více prostředníků nebo vykupitelů, byla by zmíněná obava na místě. Katolická

církev však zcela zřetelně vyznává, že je skutečně pouze jeden jediný Vykupitel a Prostředník. Mariino prostřednictví je účastí na tomto jediném prostřednictví Kristově (srv. Lumen gentium 62), podobně jako veškeré kněžství (ať společné křesťní, tak svátostné služební) je účastí na jediném kněžství Ježíše Krista, veškerá svatost účastí na jediné svatosti Boží nebo každá mešní oběť zpřítomněním jediné oběti Kristovy.

Sv. Alfons z Liguori to vyjadřuje rozlišením mezi zprostředkováním spravedlnosti skrze zásluhy a zprostředkováním milosti skrze přímluvu. Je zřejmé, že zprostředkování přímluvou se odvolává a je odvozeno z onoho zprostředkování skrze zásluhy, jinými slovy z prostřednictví Krista.

Výjimečnost Mariina prostřednictví

Z toho, co bylo řečeno, lze tušit, že účast na prostřednictví a vykupitelském díle Kristově se nevztahuje pouze na Ma-

Foto: www.smcaustin.org

ZE ŽIVOTA CÍRKVE

rii. Její prostřednictvím je však ve srovnání s jinými lidmi zcela zvláštní a výjimečné. Vyplývá z jejího mateřství, které je pro veškeré mariologické úvahy výchozím bodem. Mariin mateřský vztah k Ježíši jí umožnil zvláštním způsobem spolupracovat s jeho dílem. Dovršením tohoto díla vykoupení pak dostalo Mariino ma-

teřství univerzální rozměr, který je vyjádřen označením *Mater ecclesiae* (Matka církve). Maria totiž i nyní, po svém nanebevstoupení spolupracuje mateřským způsobem s tímto dílem spásy a svými přímluvami vyprošuje milost pro církev putující. Jan Pavel II. nazývá toto Mariino působení „oročujícím prostřednic-

tvím“ (Redemptoris mater 40). Veškeré prostřednictví tedy podle slov koncilu spočívá v podřazené účasti na všeobecném prostřednictví Vykupitele, jediného Prostředníka.

Falešné představy o Mariině úloze

Mnoho křesťanů nekatolíků si myslí, že rozlišování mezi prostřednictvím Ježíše a ostatních tvorů je hraní se slovíčky, které zbytečně plete hlavy a vede k mylnému ztotožňování Ježíše a Marie. Nám katolíkům se dá zajisté leccos vytknout, ale najít katolíka, který by stavěl Marii na stejnou úroveň s Ježíšem, by asi nebylo tak snadné. Nedostatky v našem pochopení Mariina prostřednictví se ve skutečnosti skrývají jinde. Nejčastěji se jedná o hrubě materializující představu Panny Marie jako expresní služby. Bůh „vytáhne“ milost a Maria ji promptně doručí adresátovi, hezky z ruky do ruky. Možná k tomu vede i poetická věta sv. Bernarda: Bůh chtěl, abychom neměli nic, co neprošlo rukama Mariinými. Sv. Bernard chtěl samozřejmě dát důraz na Mariinu výjimečnou roli při spolupráci na díle spásy, ale jistě by se ohradil proti primitivnímu pojetí milosti jako balíčku humanitární pomoci, které si Bůh s Marií předávají. Musíme opět konstatovat, že Mariino prostřednictví vyrůstá z jejího mateřství a uplatňuje se univerzálním posláním Přímluvkyně.

Služebnost Mariina poslání

Účastí na díle jejího Syna se na Marii viditelně naplňují Ježíšova slova o tom, že kdo chce být velký, ať je služebníkem všech (srv. Mt 20, 26-28). Dcera síónská a ponížená služebnice Páně (srv. Lk 1, 48) se stává Matkou církve a Královnou nebes. Její výjimečné postavení je realizováno její neustálou přímluvou za celý svět – tedy službou. To nás vede k rozjímání a napodobování. Znalost pravé katolické nauky o blahoslavené Panně Marii je nejen klíčem k přesnému pochopení tajemství Krista a Církve (Pavel VI.), ale vede nás také k přípravě cest pro naši vlastní spolupráci na Božím díle (Jan Pavel II.).

Tomáš Machula
převzato z časopisu Amen 5/98

Plzeňská Madona z roku 1390

Foto: www.sacred-destinations.com

POHLED Z ŘÍMA

Mimo Církev nelze porozumět Písmu

Benedikt XVI. biblistům

Církev se dala do napravování chyb. Tentokrát jde o nedávnou minulost. „Musíme dobře pochopit, co Církev učí o mezináboženských vztazích, abychom napravili chyby, kterých se dopustili lidé v této oblasti angažovaní,“ řekl minulý čtvrtek předseda Papežské rady pro mezináboženský dialog, kard. Jean-Louis Tauran. Zahrnuje do nich synkretismus, relativismus a dezinformování jiných lidí. Francouzský kardinál zahájil minulý čtvrtek ve Vatikánu konferenci věnovanou formaci pro mezináboženský dialog v Africe.

Téhož dne se Benedikt XVI. setkal s členy Papežské biblické komise, grémia světově proslulých biblistů, kteří jsou poradním orgánem papeže a Kongregace pro nauku víry. Promluvy k účastníkům plenárního zasedání této komise už tradičně patří mezi nejdůležitější papežská vystoupení během roku. Téma letošního plenárního zasedání tentokrát nevyšlo ani od členů komise, ani od papeže, nýbrž je navrhl loňský Synod biskupů o Slovu Božím. Synodní otcové požádali biblické experty, aby se zabývali otázkou inspirovanosti a pravdy v Bibli. Jde o problém podle nich dnes neaktuálnější.

Církev měla vždy v úctě Boží Písmo jako samo tělo Páně. Vždy měla a má Písmo svaté spolu s posvátnou tradicí za nejvyšší pravidlo své víry, neboť Písmo svaté, Bohem vnuknuté a jednou provždy zaznamenané, podává nezměnitelně slovo Boha samého. (Dei Verbum 21)

Jádro věci spočívá v tom, že Bůh je autorem Bible, ale promlouvá v ní po lidsku. Dynamický rozvoj exegetických věd způsobil, že se lépe daří rozumět dílu lidských autorů Bible. Církev nicméně, a ještě spíš její exegeté a pastýři, ne vždy odolali pokušení svést celou interpreta-

Foto: www.romancatholic.kingston.on.ca

ci Božího slova do oblasti čistě vědecké, historicko-kritické analýzy. Přitom „vědecká analýza svatých textů je důležitá, ale sama o sobě nestačí – říkal členům komise Benedikt XVI. –, protože bere v úvahu pouze lidský rozměr.“ Tak by se zcela ignoroval Bůh, který je skutečným autorem Bible. Papež varoval biblisty také před iluzí, že mimo Církev je možné Písmu svatému lépe porozumět. Ve skutečnosti je tomu právě naopak, poznamenal papež, protože posvátné texty nebyly odkázány badatelům, aby uspokojovaly jejich zvědavost či poskytovaly materiál ke zkoumání. Texty inspirované Bohem byly svěřeny Kristově Církvi, zdůraznil Benedikt XVI. Proto také mají být interpretovány uvnitř víry Církve. „Pouze církevní kontext dovoluje porozumět Písmu svatému jako vskutku Božímu Slovu,“ dodal papež.

Svatý otec rovněž vyzval exegety k důslednému dodržování tří kritérií interpretace Bible, jak je formuloval koncil. Za prvé: Slovo Boží má být čteno s ohledem na celé Písmo svaté, tvořící jeden celek. Za druhé: má být vnímáno v kontextu

živé Tradice, neboť – jak říkali Otcové – Písmo svaté bylo nejprve napsáno v srdci Církve a teprve potom materiálně. Třetím kritériem je analogie víry, tedy zachování souladu jednotlivých pravd víry. Benedikt XVI. připomněl také koncilní učení o jednotě Tradice a Písma svatého, obě totiž vychází z téhož Božího pramene.

Nelze tu shrnout celou, velmi obšírnou promluvu. Papež na mnoha místech předem připravený text rozvíjel. Jde nepochybně o jedno z nejdůležitějších doktrinárních vystoupení tohoto pontifikátu, jedno z těch, jež přiklání Církev a její víru ke kurzu, který koncil skutečně vyznačil.

Krzysztof Bronk

Krzysztof Bronk

k návratu ke konstituci Dei Verbum.

Benedikt XVI. důsledně realizuje program návratu pokoncilní Církve k jejím pramenům, tedy ke koncilu. Tentokrát nabádal biblisty k návratu ke konstituci Dei Verbum.

ZE ŽIVOTA SPOLEČNOSTI

Parthenon, symbol athénské demokracie

Co hýbalo Evropou

V čem spočívá jedinečnost evropské civilizace

Poptávka po tomto článku zněla, abych napsal něco o evropských hodnotách, tj. hodnotách které definují Evropu jako něco odlišného od jiných částí světa. Měl jsem tedy vystihnout ty hodnoty, které se buď nikde jinde nevyskytují, nebo jsou sice přítomny u výjimečných osobností, ale neměly žádný vliv na formování tamějších společností.

Je třeba předeslat, že nemá smysl mluvit o evropských hodnotách a přitom se omezit pouze na vlastní Evropu. Celý americký kontinent byl a je formován evropskými hodnotami a totéž lze říci o Austrálii a Novém Zélandu. Budeme-li tedy hovořit o evropských hodnotách, budeme tím jedním dechem mluvit i hodnotách, které dominují

i v těchto vzdálených částech světa.

Abychom nemuseli začínat od Adama, je nutné i vymezit časové období, na kterém má smysl hovořit o Evropě tak, aby to bylo relevantní i pro nás současníky. Není pochyb, že lze naprosto jednoznačně vystopovat vliv klasického Řecka a Říma na formování Evropy. Předmětem naší rekapitulace však není,

jak tyto civilizace ovlivnily Evropu a jak se podílely na její jedinečnosti, ale v čem tato jedinečnost spočívá.

Zamysleme se nejdříve nad hodnotami, které jsou sice Evropě vlastní, ale nejsou pro ni znakem, jež ji odlišuje od

Pavel Bratinka

Unikátnost Evropy se neomezila jenom na zvládání a využívání hmotného světa. Projevila i ve sféře politiky a společenské morálky. Oficiální doktrínou bylo, že před Bohem jsou si všichni rovni.

ZE ŽIVOTA SPOLEČNOSTI

ostatních částí světa a činí ji jedinečnou. Stačí letmý pohled na morální hodnoty všech mimoevropských civilizací, aby bylo zřejmé, že například nespravedliví a zkorumpovaní vládcí a mocipáni utiskující a znásilňující poddané, zloději a vrazi, lidé bezcitní vůči potřebám bližních, podlí zrádci svých přátel nebo své přísahy byli a jsou považováni za opovržením hodné zločince všude. Pokud bychom vymodelovali člověka, který by v těchto kulturách byl uctíván jako morální vzor, našli bychom naprostou shodu. Vskutku nenajdeme civilizaci, kde by se například pomoc chudým nepovažovala za dobrý skutek. Soudce, který uplacen bohatým ničemou rozhodne proti právu chudáka, je proklínán ve všech civilizačních okruzích. Čteme-li různá morální pojednání z dob starého Egypta, nenalezneme nic, co bychom sami nepodepsali.

Ne – na úrovni osobní morálky či představách o ideálních vládci/vládě se nelze dobrat toho, v čem je Evropa jedinečná. Lépe řečeno: v čem měla Evropa nezasloužené štěstí. Pokusme se tedy ukázat na události a jevy, které činí Evropu opravdu jedinečnou.

Oddělení záležitostí časných od záležitostí věčných, resp. profánních od posvátných

Od okamžiku, kdy se křesťanství stalo dominujícím přístupem ke světu, tj. ve čtvrtém století, se prosazovala nezávislost duchovní autority církve na světské moci. Nejčastěji citovaná autorita v tomto směru je papež Gelasius I., který v dopise císaři Anastasiovi formuloval nauku o „dvou mečích“, tj. o dvou vládách – duchovní a světské. Nicméně kořeny této nauky jsou stejně staré jako křesťanství samotné a opírají se o Kristův výrok „Dávejte císaři, co je císařovo, a Bohu, co je Božího“. Průměrný dnešní člověk formovaný událostmi a ideologickými proudy posledních staletí se domnívá, že hlavním problémem byla emancipace světské, sekulární sféry od nadvlády kněží, náboženství či ideologie. Ve skutečnosti byl problém většinu dějin opačný – buď toto rozdělení vůbec neexistovalo, nebo byly náboženské kultury plně podřízené potřebám vlády.

Význam tohoto oddělení si plně uvědomíme, pokud si položíme otázku, co je zdrojem lidského poznání či rozlišování dobra a zla, spravedlnosti a bezpráví, pravdy a lži, rozumu a hlouposti. Je to lidské svědomí, jehož projevy vidíme ve všech dobách a všech civilizačních okruzích. Každá historická společnost se musela vyrovnat s tím, že možnost vyslovovat svoje soudy či morální názory na činnost vládců automaticky oslabovala autoritu vládců nehledě na nevyhnutelnou osobní nedůtklivost mocných vůči jakékoli kritice. Oslabování autority vlády okamžitě vyvolávalo přízrak chaosu občanských válek s jejich doprovodnými pohromami.

Z těchto důvodů měly vlády všechny důvody pro to, aby vyslovování morálních a rozumových soudů, tj. myšlení

jako takové, bylo vypuzeno z veřejné sféry a zatlačeno do soukromí. Kdyby se tak Evropě stalo, udržovalo by se svobodné myšlení pouze v malých izolovaných skupinkách bez jakéhokoli vlivu na věci veřejné. Nestalo se tak kvůli první zřetelné jedinečnosti Evropy: Od 4. století měly všechny mocenské útvary v Evropě protiva váhu v církvi. Instituce církve svojí nadnárodní/nadstátní povahou a vybavená vlastním majetkem tvořila hradbu proti absolutizačním tendencím každé vlády. Nelze samozřejmě tvrdit, že by světská a církevní/duchovní moc pokojně koexistovaly. Obě moci byly často v prudkých konfliktech, které nabývaly i násilnou podobu. Před násilnickými útoky jedněch pánů hledala církev často ochranu u jiných pánů, kteří to ale nedělali nezištně

Opatství Cluny, jedno z předních náboženských a kulturních center středověké Evropy

ZE ŽIVOTA SPOLEČNOSTI

Pařížská Sorbona, jedna z nejstarších univerzit

a očekávali od církve na oplátku povolnost pro svoje záměry. Avšak v žádném případě se v Evropě nepodařilo nějakému vládcu etablovat cokoli podobného orientální despotii s její absolutní mocí nade všemi. Rozhodování o tom, co je dobré a co je zlé, co rozumné a nerozumné, nebylo v rukou světské moci. Pod ochranou církve se etablovala centra vzdělanosti a přemýšlení, včetně přemýšlení o politických otázkách. Tato internacionála myšlení a vzdělanosti umožnila vyhledávat talentované jedince bez ohledu na jejich sociální původ a zároveň jim umožnila vzájemnou komunikaci, bez níž nelze myšlení rozvíjet. Z těchto center vzdělanosti a z debat, které se v nich odehrávaly, se nakonec mj. vynořila i moderní věda.

Bylo by na místě nyní popsat, z jakých základních zdrojů myšlení a vzdělanost v Evropě čerpala. Vedle zmíněného řeckého a římského dědictví to bylo křesťanské Zjevení, které v sobě zahrnovalo i specifickou interpretaci židovského Zjevení – Starý zákon. Základní fakta, která charakterizovala křesťanskou nauku, byla definována již v prvních staletích. Jmenujme je alespoň heslovitě a jazykem co nejobyčejnějším a zjednodušujícím a vystihujícím ty stránky křesťanství, které je odlišují od ostatních náboženství:

- Svět byl stvořen a je ovládan jednou ústřední mocností – Bohem, který je od

světa rozdílný. Současná podoba světa není trvalá.

- Bůh je pluralitní – „tvoří“ ho tři osoby.
- Člověk svým rozhodnutím na počátku své existence vytvořil mezi sebou a Bohem propast a všechny další lidské generace se rodí na stejné straně propasti. Lidé nemají schopnost tuto propast překlenout.
- Člověk byl stvořen jako nesmrtelný, ale nesmrtelnost je na druhé straně propasti.
- Propast mohl zacelit jenom Bůh a udělal to tím, že se sám stal člověkem a zvířel nad smrtí.
- Každý má nyní možnost dosáhnout blažené nesmrtelnosti, která je dosažitelnou budoucností po konci světa, jak jej známe, ale podmínkou je určité chování vůči Bohu a druhým lidem. I chování k tomu po všech stránkách nejbezvýznamnějšímu člověku je chováním vůči Bohu.

Uvedené články víry měly (a stále mají) statut dogmat, tj. nelze je již odvolat. Nemohl je zrušit žádný král a nemohl je zrušit ani žádný papež či církevní koncil. Navíc platilo, že i po rozdrobení evropského křesťanství v 16. století konsensus ohledně platnosti výše uvedených dogmat zůstal zachován.

Takže shrňme: V Evropě existovala na světské moci nezávislá platforma, kde se mohlo svobodně diskutovat o nejrůznějších otázkách, přičemž se vycházelo

z uvedených dogmat. To vedlo k následujícím jevům, které charakterizují Evropu oproti jiným civilizacím:

Víra v lepší budoucnost světa a možnost lidského podílu na této změně

V Evropě nechyběly žádné z pohrom, které postihovaly ostatní části světa i projevy zoufalství nad jejich účinky. Zlo však nebylo nikdy přijato jako nevyhnutelná součást světa, nýbrž jako důsledek lidského chování. Věřilo se proto, že pokud lidé změní svoje chování, pak budou uchráněni i od pohrom. Osobní pohromy, jako je smrt, odvrátit vzorným chováním sice nešlo, ale byla zde naděje na vzkříšení a věčný život opět vázaná na nápravu chování. To všechno stálo na **víře v lidskou svobodu**. Jakkoli křesťanství uznávalo primát Boží při řízení světa, nikdy tomuto primátu nepřidělilo takový vliv, aby nezbylo místo pro svobodnou lidskou vůli, tj. lidskou odpovědnost. Napětí mezi oběma články víry bylo obrovské a sledovat ostré polemiky na toto téma v průběhu staletí je fascinující zážitek. Pro nás je důležité, že víra ve svobodu člověka zůstala trvalou součástí evropského myšlení. To vytvářelo trvalé podhoubí pro dějinný optimismus. Tento optimismus se přitom nemusel trvale upínat pouze k horizontu konce světa a Božího soudu, ale mohl se zaměřit i na nejbližší budoucnost. K takovému posunu mohlo dojít jen díky další unikátnosti Evropy – **víře v rozumnost světa a poznatelnost světa**. Od určité doby lidé v Evropě uvěřili, že svět má určitý do jisté míry neměnný řád a že tento řád je poznatelný lidským rozumem. O míře poznatelnosti se vedly (a vlastně stále vedou) spory, ale že něco poznatelné je,

Význam oddělení posvátného a profánního si plně uvědomíme, pokud si položíme otázku, co je zdrojem lidského poznání či rozlišování dobra a zla, spravedlnosti a bezpráví, pravdy a lži, rozumu a hlouposti. Je to lidské svědomí, jehož projevy vidíme ve všech dobách a všech civilizačních okruzích.

ZE ŽIVOTA SPOLEČNOSTI

bylo nezpochybnitelné. A vlivem tohoto přesvědčení začalo zkoumání přírody být považováno nikoli za marné fantazírování, ale za smysluplnou činnost. Tak se zrodila věda a díky její nepřítomnosti všude jinde i následná technická a ekonomická a v posledku vojenská převaha Evropy. Přebírání evropských myšlenkových postupů proběhlo na celém světě, byť v nestejném míře, a proto by se při pohledu na dnešní svět mohlo snadno zapomenout, kde je původ vědy a techniky.

Unikátnost Evropy se však neomezila jenom na zvládání a využívání hmotného světa. Projevila i ve sféře politiky a společenské morálky. Oficiální doktrínou bylo, že **před Bohem jsou si všichni rovni**. V celém evropském prostoru se v určité dny veřejně četly pasáže z Nového zákona, ve kterých se všem lidem včetně těch nejmocnějších připomínalo, že budou souzeni podle toho, jak se chovali k těm nejbezmocnějším. A nejen to. Chování k nejbezmocnějším bylo samotným Bohem prohlášeno za chování vůči Němu samotnému – „Cokoli jste udělali pro jednoho z těchto mých nejnepatrnějších bratrů, pro mně jste udělali“ (Mt 25,40). Toto sebeztotožnění Boha s posledními z posledních propůjčilo **člověku důstojnost** jakožto člověku a trvale relativizovalo všechny rozdíly v bohatství a moci mezi lidmi. Díky tomu se i přes sociální a politickou nerovnost charakterizující evropské země po většinu jejich dějin nikdy ani náznakem nezrodilo něco podobného kastovnímu systému. Rozdílné postavení bylo věcí role, do které člověka postavil Bůh, nikoli nějaké kvality duše. Můžeme to vidět na sociálním původu lidí, kteří byli katolickou církví prohlášeni za svaté. Připomeňme si v této souvislosti, že i od králů se čekalo jako samozřejmost, že při modlitbách k svatým budou klečet. Jenom menší část pochází z šlechtických rodů a – co je rozhodné – za svaté byli prohlášeni proto, že odložili veškeré světské atributy šlechtictví jako duši nebezpečnou veteš a sloužili těm nejposlednějším. Právě z této v církevní dogma vtělené myšlenky o základní rovnosti lidí před Bohem se jako deriváty zrodila všechna hnutí za politické a sociální zrovnoprávnění. Ač ve všech ostatních světadílech žijí stejní lidé jako my, Evropané,

nic takového tam nepozorujeme ani náznakem. Dynastie následuje po dynastii, ale vše zůstává při starém. Teprve vnější tlak Evropy – napůl mocenský napůl ideový – přinesl myšlenky o rovnosti i do mimoevropských společností.

V Evropě nechyběly žádné z pohrom, které postihovaly ostatní části světa i projevy zoufalství nad jejich účinky. Zlo však nebylo nikdy přijato jako nevyhnutelná součást světa, nýbrž jako důsledek lidského chování.

Nejviditelnější plod doktríny, že před Bohem jsou si lidé rovni, se jmenuje demokracie. Ta spočívá na principu, že každý člověk má stejnou váhu – jeden člověk rovná se jeden hlas – při rozhodování o vládě. Tento princip by nikdy neztříštil, pokud by víra v rovnost lidí před Bohem postupně nepodkopala všechny námitky proti němu. Tato víra nebyla přítomna nikde jinde a proto

tam přetrvaly despotie v klidu a pohodě. Přesněji řečeno: myšlenka o základní rovnosti lidí určitě napadla mnoho lidí i mimo Evropu, ale nemohla vyjít ze soukromí na ulici a opřít se o nějakou nauku, kterou by ti u moci museli alespoň slovně vyznávat.

Hlásaná úcta i k posledním lidem přinesla i mnoho dalších plodů. Samostatnou kapitolu by si vyžádala rozhodující role církve ve zmírňování brutality vzájemných válek, resp. vytvoření ideálu rytířství. A každý, kdo zná historii koloniálních výbojů evropských mocností od 16. století, musí vidět, že církev byla pro kolonisty jedinou překážkou v jejich choutkách považovat domorodce za svůj majetek. Slábnutí vlivu církve často znamenalo pro domorodce katastrofu. A bylo to na půdě církve, kde vznikl celý systém „záchranné sociální sítě“ a nemocnic, kde bylo postaráno o lidi pro světskou moc a společnost „neužitečné“. Péče o chudé již nebyla jen ideálem, ale společenskou skutečností. Díky tomu se sociální péče dnes považuje za samozřejmost.

Dominikán Bartolomé de las Casas, jeden z prvních obhájců všeobecnosti lidských práv

ZE ŽIVOTA SPOLEČNOSTI

Quo vadis, Evropo? – Most, symbol překlenutí propasti mezi Bohem a člověkem

Foto: pixdaus.com

Evropa dnes

Jak to ale vypadá s Evropou dnes, kdy vliv církve je v porovnání s minulými věky marginální? Shrňme si hodnoty, které se ve společenském měřítku vyskytovaly jen v Evropě a v tomto smyslu je možno je nazvat evropskými hodnotami:

1. oddělení záležitostí časných od záležitostí věčných, resp. profánních od posvátných;
2. víra v lidskou svobodu;
3. víra v rozumnost a poznatelnost světa;
4. víra v rovnost lidí před Bohem;
5. víra v důstojnost člověka.

Co se týče prvního, dospíváme k překvapivému závěru – oddělení obou sfér již neexistuje. Bylo zrušeno. V moderních společnostech se totiž za garanta lidské důstojnosti a svobody již nepovažují posvátné texty ve správě nesvětské instituce, nýbrž texty vyhlášené světskou mocí v podobě listiny práv a svobod či ústavy. Na první pohled v tom není žádný problém. Světskou moc tvoří v demokratických zemích všichni lidé a nelze přece očekávat, že by začali popírat svoji důstojnost a omezovat vlastní svobodu. Rovnost před Bohem byla nahrazena vzájemnou rovností lidí před zákonem a rovněž i v této věci nelze očekávat, že by lidé dobrovolně začali některé jedince povyšovat do statusu „rovnějších“. A co se týče víry v rozumnost a poznatelnost světa – kdo by chtěl popřít triumfální postavení vědy denně dokazující svoji platnost novými a novými objevy.

Události první poloviny dvacátého

století dokázaly, že tento optimismus není na místě. Stačilo, aby někteří lidé chtěli být „rovnější“ a mít více svobody pro sebe, a druzí lidé byli buď příliš zbabělí nebo zmatení, aby se tomu postavili, a byl konec s lidskou důstojností, svobodou a rovností. A i s lidskou vědou byl konec, jakkoli byly technické dovednosti podporovány. Lidské zkoumání a tázání se mělo zaměřit na výrobu lepších šroubů, ale mimo tuto a obdobné disciplíny se terorem vymáhalo vyznávání temných mýtů o rasách a třídách.

Dnes již nelze zavírat oči nad pomalou, ale vytrvalou a dosud nezastavenou erozí lidské důstojnosti.

Je pravda, že zažité hrůzy vrátily evropským hodnotám „posvátný“ status a po několik poválečných desetiletí se mohl optimismus, co se týče jejich trvalé platnosti, zdát oprávněný.

Dnes ale již nelze zavírat oči nad pomalou, ale vytrvalou a dosud nezastavenou erozí lidské důstojnosti. Ač z vědeckého hlediska je to zcela absurdní, je v Evropě – až na výjimky – upírán nenarozeným dětem status lidských bytostí. Jsou považovány za shluk buněk v těle matky, tj. jsou nahlíženy jako kterýkoli jiný nádor. Pokud chceme držet takovýto názor a zároveň mluvit o důstojnosti člověka, pak musíme definovat okamžik od početí, kdy se „nádor“ v okamžiku změní v člověka s jeho důstojností a nedotknu-

telností a podat přijatelné vysvětlení, proč právě v tomto okamžiku. To ale prostě nejde. Umístění takového okamžiku kamkoli po početí je čirá libovůle. Toto je, obrazně řečeno, první otvor pod čarou ponoru lodi zvané lidská důstojnost. Druhý útok na lidskou důstojnost se vede z opačného konce – mluví se stále hlasitěji o tom, že od určitého okamžiku sešlosti a bolesti vosti nemá život jedince už žádnou „kvalitu“. Jinými slovy už nemá cenu a dotyčný člověk má právo svůj život aktivně ukončit – buď sám nebo s pomocí druhých lidí. Přijmout takovýto pohled ale znamená, že se důstojnost člověka již neodvozuje od jeho lidství, ale od příjemnosti jeho života pro něj, od přínosnosti pro druhé chápáné čistě hédonicky a nepřítomnosti utrpení pro něj a druhé lidi. Avšak považovat lidskou důstojnost za něco, co stojí a padá s ochotou lidí ji uznat, znamená učinit z ní pouhou lidskou konvencí. A konvence, jak známo, se dají změnit.

Pokud ale lidská důstojnost ztratí svůj majestát, který vyžaduje její bezpodmínečné respektování, pak se začnou hroutit i ostatní evropské hodnoty. Vzájemná rovnost se promění z rovnosti majestátů jedinců v rovnost v bezcennosti. Víra v lidskou svobodu se stane něčím směšným nebo dokonce bude nahlížena jako něco nebezpečného, neboť pokud je člověk pouze inteligentní zvíře či stroj, pak je víra ve svobodu pověrou stojící v cestě potřebným donucovacím opatřením ke zlepšení jeho chování. A víra v rozumnost a poznatelnost světa? Její plodnost stojí a padá s majestátem toho, kdo se snaží světu rozumět a poznávat ho. Pokud ve společnosti převládne přesvědčení, že lidé jsou jen nejchytřejší ze zvířat či počítače na biologickém principu, pak dojde ve společnosti k rozkolu. Jedni budou hledat útočiště v iracionálních mýtech a druzí v čistě technickém a utilitárním přístupu k poznávání. Pocit prázdnoty bude sílit v obou táborech, ale osvobození z něj vidět nebude – leda dočasné, a to ve vzájemné nesnášenlivosti a opovržení. Cesta ke katastrofě bude otevřena.

Jaké tedy jsou dnes v 21. století specifické evropské hodnoty? Odpověď by mohla znít takto: boj o ně je v plném proudu.

Pavel Bratinka

Z POLITIKY

Evropa přátelská dětem – Ano, ale všem

Otevřený dopis ministru Michaelu Kocábovi

Vážený pane ministře,

se zájmem jsme zaregistrovali, že počátkem dubna t.r., u příležitosti konference „Evropa přátelská dětem“, hodlá ministerstvo, které řídíte, odstartovat kampaň kladoucí si za cíl „dosažení nulové tolerance násilí na dětech“, a která bude daňové poplatníky stát, dle vyjádření předsedkyně vládního výboru pro práva dětí paní Evy Vaníčkové, 7 milionů Kč.

Rádi bychom Vám, vážený pane ministře, položili v této souvislosti několik otázek:

1. Co soudíte o biblické moudrosti: „Kdo šetří hůl, nenávidí svého syna, kdežto kdo jej miluje, trestá ho včas“ (Příslóví 12,34)? Jako syn evangelického faráře jistě Bibli znáte.

2. Nedomníváte se, že snahou o vymýcení jakéhokoli fyzického trestu, tedy i toho spravedlivého, usilujete o to, aby byla dětem upřena dobrá výchova?

3. Nedomníváte se, že dítě daleko více než spravedlivým fyzickým trestem trpí např. rozvodem svých rodičů? Pokud souhlasíte, že toto dětské utrpení je zároveň četnější než oprávněně pranýřované týrání dětí i podstatně bolestnější a dlouhodobější (včetně následků) než spravedlivý přiměřený fyzický trest, co hodlá Váš úřad učinit v otázce rozvodů?

4. Jak se Váš úřad hodlá zasadit o lidské právo na život, které je v naší zemi upíráno více než 20 000 nenarozených dětí ročně? Kolik prostředků hodlá Váš úřad vynaložit na obranu základního lidského práva, práva na život, těchto zcela bezbranných dětí?

Foto: wp.wpublisher.cz

5. Neuvažujete o uspořádání konference „Evropa přátelská nenarozeným dětem“? Vhodným krokem k její přípravě by mohlo být ze strany Ministerstva pro lidská práva a menšiny převzetí záštity nad Dnem nenarozených dětí, kterým byl z iniciativy řady nestátních neziskových organizací již před osmi lety prohlášen každoroční 25. březen. Co o tom soudíte?

Vážený pane ministře, těšíme se na Vaše odpovědi a věříme, že nejsme sami.

Z toho důvodu bychom Vás rádi vyzvali, aby Vaše reakce byla veřejná, stejně jako je veřejný tento dopis. Formu zveřejnění samozřejmě ponecháváme plně na Vás, jistě pro Vás nebude obtížné zajistit

Vášim názorům náležitou publicitu. My můžeme pouze přislíbit, že Vaše odpovědi umístíme na webové stránce www.konzervativniklub.cz, tedy na stejném místě, kde je na internetu publikován tento otevřený dopis.

V Praze, Brně a Ostravě,
17. března l.P. 2009

S pozdravem

Dan Drápal, Praha
David Floryk, Ostrava
Jan Kubalčík, Brno

Kontaktní adresa:
Konzervativní klub, o.s.,
Lidická 52, 70300 Ostrava
Na vědomí: sdělovací prostředky

Dopisy čtenářů

Vážená redakce RC Monitoru,
k dopisu o smrti P. Toufara v šestém čísle RC Monitoru považuji za nutné upozornit na výsledky šetření ÚDV vedené v 90. letech.

Ve spisech jsou zachovány v kopiích dva obsahově shodné pitevní protoko-

ly zapsané v deníku soudního lékařství v Praze pod č. 223, datované 27. 2. 1950. Jeden z nich je podepsán prof. Hájkem, druhý bez podpisu. Oba jsou na jméno zemřelého Josefa Zouhala, který podle závěru zemřel zánětem podbřišnice po puknutí žaludečního vředu a jsou shodné.

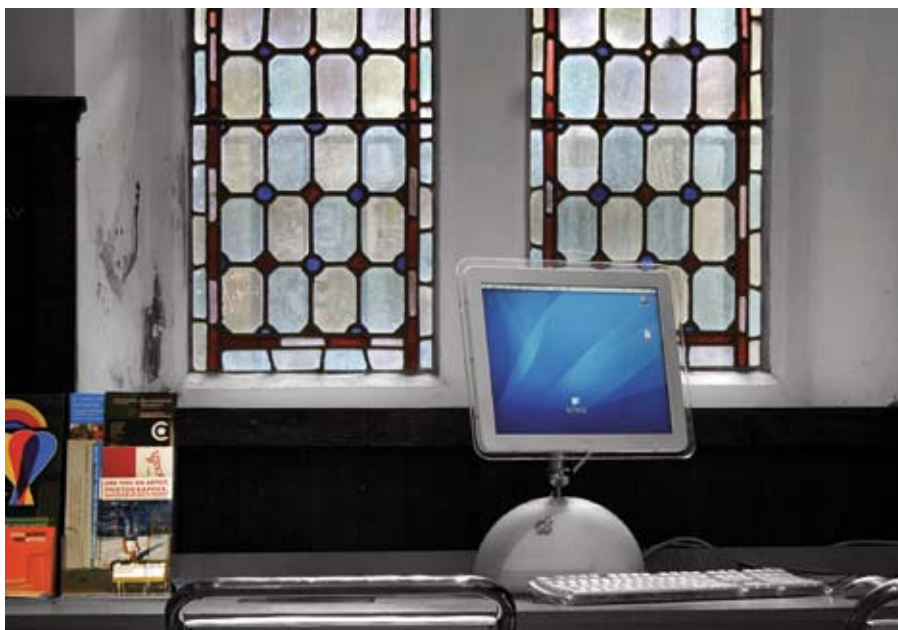
Pan profesor MUDr. Bohumil Špaček DrSc., který podle záznamu v příjmové knize Státního sanatoria P. Toufara prohlédl 25. 2. 1950, zjistil: „Jedná se o prasklý dvanácterníkový vřed s diffusním zánětem podbřišnice, který je nej-

Dokončení na str. 16

POSELSTVÍ PAPEŽE

Nové technologie a nové vztahy – prosazovat kulturu úcty, dialogu a přátelství

Poselství papeže Benedikta XVI. k XLIII. Světovému dni sdělovacích prostředků

Každoročně v neděli před slavností Soslání Ducha Svatého (letos 24. května) se slaví Světový den sdělovacích prostředků.

Poselství Svatého otce k této příležitosti bývá zveřejňováno o svátku sv. Františka Saleského, patrona novinářů (24. ledna).

Draží bratři a sestry,
s blížícím se Světovým dnem sdělovacích prostředků se na vás rád obracím, abych vám předložil některé své úvahy k tématu zvolenému pro letošní rok: „Nové technologie a nové vztahy – prosazovat kulturu úcty, dialogu a přátelství.“ Nové digitální technologie skutečně určují zásadní změny v modelech komunikace a vztahů mezi lidmi. Tyto změny jsou zvláště zřejmé mezi mladými lidmi, kteří vyrůstali v těsném kontaktu s novými komunikačními technikami, a proto se cítí být ve svém živlu v digitálním světě, jenž se jeví jako cizí nám dospělým, kteří jsme se museli učit chápat a oceňovat jim nabízené výhody pro komunikaci. V letošním poselství směřuji moje myšlenky zvláště k těm, kdo tvoří tak zvanou digitální generaci; s nimi chci sdílet některé své úvahy o mimořádném potenciálu nových technologií, pokud se

používají pro růst porozumění a solidarity mezi lidmi. Takovéto technologie jsou pro lidstvo skutečným darem. Musíme se tedy zasazovat o to, aby jimi přinášené výhody byly ve službě všem lidským bytostem a všem společenstvím, především lidem potřebným a zranitelným.

Výhody nové komunikační kultury

Dostupnost mobilních telefonů a počítačů spolu s globálním a všude pronikajícím dosahem internetu vytvořily množství způsobů, jak je možné okamžitě posílat slova i obrazy do nejvzdálenějších a nejizolovanějších koutů světa. Taková možnost byla pro minulou generaci určitě nepředstavitelná. Zvláště mladí zachytili nesmírný potenciál nových médií pro usnadnění komunikace, spojení a porozumění mezi jednotlivci i skupinami. Využívají je pro komunikaci

se svými přáteli, pro poznávání nových přátel, pro vytváření skupin a sítí, pro vyhledávání informací a zpráv a pro sdílení svých myšlenek a názorů. Z nové komunikační kultury vyplývá mnoho výhod: rodiny mohou zůstat ve spojení, i když je rozdělují velké vzdálenosti, studenti a vědci mají snadnější a okamžitý přístup k dokumentům, k pramenům i k vědeckým objevům a mohou i z různých míst pracovat v týmu. Interaktivní povaha nových médií usnadňuje dynamičtější formy učení a komunikace, které přispívají ke společenskému pokroku.

Jsmo povoláni ke komunikaci a společenství

I když rychlost, s níž se rozvinula spolehlivost a účinnost nových technologií je důvodem k úžasu, jejich popularita mezi uživateli by nás neměla překvapit, protože jsou odpovědí na základní touhu lidí navazovat vzájemné vztahy. Tužba po komunikaci a přátelství je zakořeněna v samotné přirozenosti lidských bytostí a nelze ji přiměřeně pochopit jen jako odpověď na technické inovace. Ve světle biblického poselství je třeba ji vidět spíše jako odraz naší účasti na sdělované a sjednocující Boží lásce, která chce z celého lidstva vytvořit jedinou rodinu. Když cítíme potřebu přiblížit se k druhým lidem, když je chceme lépe poznávat a dávat se jim poznat, odpovídáme tím na Boží výzvu – výzvu, která je vtištěna do přirozenosti nás bytostí stvořených k Božímu obrazu a podobnosti, k obrazu a podobnosti Boha komunikace a společenství.

Touha po spojení a instinkt komunikace, které jsou tak běžné v současné kultuře, nejsou ve skutečnosti ničím jiným než moderními projevy trvalého a zásadního sklonu lidských bytostí překračovat samy sebe a vstupovat do vztahu s druhými. Když se otevřeme druhým, fakticky tím uspokojujeme své nejhlubší potřeby a stáváme se lidmi v plnějším smyslu. V lásce je totiž Stvořite-

POSELSTVÍ PAPEŽE

lův plán s námi. Nehovořím samozřejmě o přechodných a povrchních vztazích; hovořím o pravé lásce, která tvoří střed Ježíšova morálního učení: „Miluj Pána, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší, celou svou myslí a celou svou silou“ a „Miluj svého bližního jako sám sebe“ (srov. Mk 12,30-31). Když v tomto světle přemýšlíme o významu nových technologií, je důležité brát v úvahu nejen jejich nepochybnou schopnost přispívat ke kontaktům mezi lidmi, ale také kvalitu toho, co mají dávat do oběhu. Toužím povzbudit všechny lidi dobré vůle, kteří jsou činní ve vznikajícím světě digitální komunikace, aby se angažovali pro prosazování kultury úcty, dialogu a přátelství.

Proto ti, kdo pracují v oblasti produkce a distribuce obsahů v nových médiích, se musí cítit vázání respektem k důstojnosti a hodnotě lidské osoby. Pokud nové techniky mají sloužit pro dobro jednotlivců i společnosti, jejich uživatelé se musí vyhnout používání slov a obrazů degradujících lidskou bytost, a proto vyloučit všechno, co živí nenávisť a netoleranci, ponižuje krásu a intimitu lidské sexuality a vykořisťuje slabé a bezbranné.

Dialog kultur a náboženství

Nové technologie také otevřely cestu k dialogu mezi lidmi různých zemí, kultur a náboženství. Nová digitální aréna, tzv. *cyberspace*, umožňuje setkávat se s hodnotami a tradicemi ostatních a poznávat je. Aby však taková setkání byla plodná, vyžadují čestné a korektní výrazové formy a zároveň i pozorné a ohleduplné naslouchání. Dialog musí být zakořeněn v upřímném a vzájemném hledání pravdy, aby prosazoval rozvoj v porozumění a toleranci. Život není pouhým sledem faktů a prožitků, ale spíše hledáním toho, co je pravdivé, dobré a krásné. Právě s tímto cílem konáme své volby a nakládáme se svou svobodou, a tak – čili v pravdě, v добру a v kráse – nacházíme štěstí a radost. Nesmíme se nechat oklamat těmi, kdo hledají pouhé spotřebitele na trhu nerozlišovaných možností, kde dobrem se stává volba sama o sobě, novinky vytlačují krásu a subjektivní zkušenost nahrazuje pravdu.

Význam přátelství

Pojem přátelství se těšil v posledních letech novému rozmachu ve slovníku digitálních sítí společenské komunikace. Tento pojem je jedním z nejvznešenějších výdobytků lidské kultury. Ve svých přátelstvích a skrze ně rosteme a rozvíjíme se jako lidské bytosti. Právě proto skutečné přátelství bylo vždy považováno za jedno z největších bohatství, se kterým může lidská bytost nakládat.

Ti, kdo pracují v oblasti produkce a distribuce obsahů v nových médiích, se musí cítit vázání respektem k důstojnosti a hodnotě lidské osoby. Pokud nové techniky mají sloužit pro dobro jednotlivců i společnosti, jejich uživatelé se musí vyhnout používání slov a obrazů degradujících lidskou bytost.

Z tohoto důvodu je třeba dávat pozor a nebanalizovat pojem a zkušenost přátelství. Bylo by smutné, kdyby naše touha udržovat a rozvíjet *on-line* přátelství se uskutečňovala na úkor naší dostupnosti pro rodinu, pro sousedy a pro ty, s nimiž se setkáváme každý den na pracovišti, ve škole a ve volném čase. Když se totiž touha po virtuálním spojení stane posedlostí, má to za následek, že se člověk izoluje a přerušuje svou skutečnou komunikaci s druhými. Končí to tím, že je narušen i způsob odpočinku, ztišení a rozvažování, které jsou potřebné pro zdravý rozvoj člověka.

Přátelství je velkým lidským dobrem, ale jeho hodnota by se vyprázdnila, kdyby se považovalo za cíl samo pro sebe. Přátelé se musí navzájem podporovat a povzbuzovat při rozvíjení svých darů a talentů a jejich dávání do služeb lidského společenství. V této souvislosti je potěšující vidět, jak vznikají nové digitální sítě, které se snaží prosazovat solidaritu mezi lidmi, mír a spravedlnost, lidská práva a úctu k životu a k добру stvoření. Takové sítě mohou usnadňovat spolupráci mezi národy z různých zeměpisných a kulturních prostředí a dovolovat jim, aby hlouběji chápaly své společné lidství a smysl pro spoluzodpovědnost za dobro všech. Je však třeba pečovat o to, aby digitální svět, v němž se

mohou takovéto sítě vytvářet, byl skutečně dostupný pro všechny. Pro budoucnost lidstva by bylo velkou škodou, kdyby nové komunikační nástroje, které umožňují rychlejší a účinnější sdílení vědomostí a informací, nebyly dostupné i lidem na okraji společnosti a ekonomického dění anebo kdyby přispívaly jen ke zvěšování vzdálenosti oddělující chudé od nových sítí, jež se rozvíjejí ve službě informacím a vytváření společenství mezi lidmi.

Evangelizace digitálního světa

Své poselství bych chtěl zakončit tím, že se obracím zvláště na mladé katolíky s povzbuzením k tomu, aby do digitálního světa přinášeli poselství své víry. Drazí, angažujte se v tom, abyste do kultury tohoto nového komunikačního a informačního prostředí uváděli hodnoty, na nichž spočívá váš život! V prvních dobách Církve apoštolové a jejich žáci přinášeli Ježíšovu radostnou zvěst do řecko-římského světa; aby tehdy evangelizace byla plodná, vyžadovala pozorné porozumění kultuře a zvykům tamních pohanských národů s cílem dotknout se jejich myslí a srdcí. Stejně tak i dnes hlásání Krista ve světě nových technologií předpokládá jejich hlubší poznávání a následně přiměřené používání. Vám mladí, kteří téměř spontánně nacházíte souzvuk s těmito novými komunikačními prostředky, zvláště přísluší úkol evangelizovat tento „digitální kontinent“. Dokažte se nadchnout pro hlásání evangelia svým vrstevníkům! Vy znáte jejich obavy i jejich naděje, jejich nadšení i jejich zklamání; nejcennější dar, který jim můžete přinést, je sdílet s nimi „radostnou zvěst“ Boha, který se stal člověkem, trpěl, zemřel a vstal z mrtvých, aby zachránil lidstvo. Lidské srdce touží po světě, kde panuje láska, kde se dary sdílejí, kde se vytváří jednota, kde svoboda nachází svůj význam v pravdě a kde totožnost každého se uskutečňuje v ohleduplném společenství. Víra může odpovědět na tato očekávání. Buďte jejími hlasateli! Papež vám stojí blízko svou modlitbou a svým požehnáním.

*Ve Vatikánu, 24. ledna 2009,
na svátek sv. Františka Saleského
Benedikt XVI.*

*<http://tisk.cirkev.cz>
(mezititulky redakce)*

DOPISY ČTENÁŘŮ

Dokončení ze str. 13

méně 48 hodin starý... stav nemocného je trvale velmi vážný.“

Při svědecké výpovědi v roce 1968 si vzpomínal, že při prohlídce P. Toufara zjistil jeho velmi špatný tělesný stav, který by bylo možno označit za prekomatózní, že měl rozsáhlé krevní podlitiny na zádech, hýždích, na stehnech i na ploskách nohou.

Na rozsáhlé podlitiny, více než bylo uvedeno v pitevním protokolu vzpomínal v roce 1968 i prof. MUDr. Jaromír Tesař DrC., který byl pitvě přítomen.

Důstojníci StB Čech a Košar žádali na příkaz Závodského pana prof. Hájka, aby z pitevního protokolu vypustil zmínku o modřinách, aby protokol přepracoval. Ten žádost údajně odmítl (podle výpovědi Čecha) a řekl, že: „...modřiny nemusejí být jen od fyzického násilí.“ Košar ve svědecké výpovědi v roce 1968 uvedl, že pan profesor při jejich návštěvě „došel pro nový formulář a že protokol přepisoval na psacím stroji.“

Pokud jde o bití, sám Mácha při prošetřování případu v roce 1963 uvedl, že fyzického násilí „proti osobě Toufara nepoužil sám, ale za účasti ostatních soudruhů tj. s. Řezníčka a s. Němce, kteří se aktivně účastnili...“ Z popisu bití P. Toufara je nutno vypustit jako zcela nedoložené jeho věšení za ruce. Každé nedoložené tvrzení totiž znehodnocuje průkaznost svědectví. Příslušníkovi StB Skerlovi, který převážel P. Toufara z Valdic do Prahy „bylo jasné, že byl pan Toufar hodně zbit. Třásl se a pronášel jakési vzdechy...“ ani on nevěřil legendě, že si podlitiny způsobil P. Toufar sám při pokusu o sebevraždu skokem se schodiště, jak říkal Mácha.

Výpověď Stehlíka v roce 1963, ve které se zmiňuje o louhu, není potvrzena žádným dokladem, ale naopak znalecký posudek soudního lékařství tuto úvahu vylučuje. Musíme ji proto považovat jen za nedoloženou domněnku motivovanou vědomím, že P. Toufarovi bylo odpíráno pití po údajném podání přesolené polévky.

Pokud by k podobným pokusům došlo ze strany P. Toufara, byly by dokumentovány jako „sebeпоškození“ za účelem maření vyšetřování.

*Ing. Adolf Rázek
V Praze 17. dubna 2009*

Vážená redakce,

sledoval jsem velikonoční bohoslužby. Upřímně řečeno, místo překladu bych uvítal titulky. Překládat např. velikonoční chvalozpěv do zpívaného textu je barbarství. Dovedete si někdo představit, jak v opeře místo titulků sonorně a úsporně rychle se prostorem nese překlad? Možná by stálo za to zamyslet se i nad takovými maličkostmi. Jinak jsem pochopitelně uvítal skutečnost, že naše sdělovací prostředky věnovaly poměrně značný prostor velikonočním obřadům a dalším souvisejícím záležitostem.

S přátelským pozdravem

*Ing. Karel Kloud
Praha*

Liturgická čtení

10. 5. Neděle	Sk 9,26–31, Žl 22, 1 Jan 3,18–24, Jan 15,1–8		
	5. neděle velikonoční		
11. 5. Pondělí	Sk 14,5–18, Žl 115, Jan 14,21–26 sv. Ignác z Láconi	14. 5. Čtvrtek	Sk 1,15–17.20–26, Žl 113, Jan 15,9–17 Svátek sv. Matěje, apoštola
12. 5. Úterý	Sk 14,19–28, Žl 145, Jan 14,27–31a sv. Nereus a Achilleus, sv. Pankrác	15. 5. Pátek	Sk 15,22–31, Žl 57, Jan 15,12–17 sv. Žofie
13. 5. Středa	Sk 15,5–6, Žl 122, Jan 15,1–8 Panna Maria Fatimská	16. 5. Sobota	Řím 8,31b–39, Žl 69, Mt 10,17–22 Svátek sv. Jana Nepomuckého
17. 5. Neděle	Sk 10,25–26.34–35.44–48, Žl 98, 1 Jan 4,7–10, Jan 15,9–17		
	6. neděle velikonoční		
18. 5. Pondělí	Sk 16,11–15, Žl 149, Jan 15,26 – 16,4a sv. Jan I.	21. 5. Čtvrtek	Sk 1,1–11, Žl 47, Ef 4,1–13, Mk 16,15–20 Slavnost Nanebevstoupení Páně
19. 5. Úterý	Sk 16,22–34, Žl 138, Jan 16,12–15 sv. Petr Celestýn	22. 5. Pátek	Sk 18,9–18, Žl 47, Jan 16,20–23a sv. Julie
20. 5. Středa	Sk 17,15.22 – 18,1, Žl 148, Jan 16,12–20 sv. Klement Maria Hofbauer	23. 5. Sobota	Sk 18,23–28, Žl 47, Jan 16,23b–28 sv. Jan Křtitel de Rossi

RC MONITOR – zpravodajský čtrnáctideník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. Fotografie bez uvedení zdroje pocházejí z Flickr.com. ISSN: 1214-8458. MK ČR E 15474. Adresa redakce: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz, číslo účtu: 1683820001/5500. Redakční rada: Vít Cigánek, RNDr. Václav Frei, Mgr. Michaela Freiová, Mgr. Dagmar Kopecká, P. Mgr. Pavel Mayer OP, Zdeňka Rybová, Mgr. Radim Ucháč, Kateřina Ucháčová, Ondřej Vaněček, Mgr. Matyáš Zrno. Teologický poradce: P. Mgr. Pavel Mayer OP. Objednávky: Periodikum je distribuováno zdarma a lze jej v požadovaném počtu kusů objednat na adrese redakce. Jeho vydávání je možné jedině díky zasláním darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo činí přibližně 15 Kč, což ročně znamená 315 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.